

Perustelumuistio kirkkohallituksen päätökseen perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta

Yleisperustelut

1. Johdanto

Kirkkolaki (652/2023), kirkkojärjestys (657/2023) ja laki evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta (653/2023) hyväksyttiin eduskunnan täysistunnossa 14.4.2023, ja ne tulevat voimaan 1.7.2023 alkaen. Tällöin kumoutuvat voimassa oleva kirkkolaki (1054/1993) sekä kirkkohallituksen niiden perusteella kirkon eri hengellisen työn virkoihin, myös perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan virkoihin, tekemät päätökset virkaan vaadittavista tutkinnoista. Kirkkohallituksen 26. elokuuta 2020 tekemä päätös perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta (KS nro 138) uudistetaan tällä päätöksellä siten, että sitä voidaan soveltaa uuden kirkkolain tullessa voimaan.

2. Nykytila ja sen arviointi

Yhteiskunnan koulutusjärjestelmä tuottaa seurakuntien ja seurakuntayhtymien viroissa ja tehtävissä tarvittavan osaamisen. Perheneuvojan ja perheasian neuvottelukeskukseen johtajan viranhaltijoiden kelpoisuusehtoina on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä kirkkohallituksen järjestämä erityiskoulutus, eikä päätöksellä esitetä siihen muutosta. Päätös virkaan edellyttävästä tutkinnosta takaa osaavan henkilökunnan.

Kirkon perheneuvonnassa tarjotaan ammatillista parisuhteen tukea alueellisesti kattavasti ja asiakkaille maksuttomasti. Kirkon perheneuvonnan ja kuntien perheneuvolapalvelut on monilla alueilla tietoisesti rakennettu toisiaan täydentäviksi. Erityistä kirkon perheneuvonnalle on asiakkaille maksuttoman parisuhteen ammatillisen tuen tarjoaminen myös niille pareille, joilla ei ole alaikäisiä lapsia.

Kirkon hengellisissä viroissa vaadittava osaaminen on ollut rinnastettavissa hyvinvointialueiden ja muiden palveluntuottajien vastaavissa säännellyissä ammateissa toimivilta edellytettävään osaamiseen. Kelpoisuusvaatimusten perusteella seurakunnat ja seurakuntayhtymät ovat myös olleet uskottavia sopimuskumppaneita kumppanuus- ja yhteistyösopimuksia tehtäessä ja alueen asukkaalle tarkoitettuja palveluja järjestettäessä.

Kirkon oman perustehtävän toteuttaminen edellyttää perheneuvonnassa korkeatasoista osaamista, minkä vuoksi edellytetään oman erityiskoulutuksen osaamista. Yhteistyö kuntien, hyvinvointialueiden ja perhekeskusten kanssa edellyttää:

- tasalaatuisuutta: Kirkolla on valtakunnallisesti yhtenäiset laatuksiteerit ja tasalaatuinen osaaminen
- luotettavuutta: Kirkon asiantuntijat toimivat yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten ja tahojen kanssa
- sopimuksellisuutta: Kirkossa työtehtäviä hoitavien tai kirkon ulkopuolisessa organisaatiossa työtehtävien osaaminen on sopimusten edellyttämällä tasolla.

Seurakuntien perheneuvonta toteutuu yhteistyössä yhteiskunnan palvelujen tuottajien kanssa. Verrattuna yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin kirkon perheneuvonnassa huomioidaan myös ihmisen hengelliset tarpeet. Vuonna 2022 yhteensä 22/37 perheasiain neuvottelukeskuksesta oli kumppanuus- tai ostopalvelusopimus hyvinvointialueen kanssa. 21:llä keskuksella oli sopimus perheasioiden sovittelusta, 10 sosiaalihuoltolain mukaisesta kasvatus- ja perheneuvonnasta ja yhdeksällä kirkon perheneuvonnasta. Sopimusten mukaisesta työstä saatu korvaus vaihteli joistakin tuhansista yli 100 000 euroon vuodessa.

Perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskuksen johtajan työ edellyttää tehtävään soveltuvaa sosiaali-, terveys-, kasvatus- tai yhteiskunnallisen alan ylempää korkeakoulututkintoa tai teologian maisterin (TM) tutkintoa. Perheasiain neuvottelukeskuksen johtaja tekee johtajan työn lisäksi perheneuvontatyötä, minkä vuoksi on tarkoituksenmukaista edellyttää molemmissa perheneuvonnan viroissa samantasoista tutkintoa.

Kirkon oman perustehtävän toteutuminen perheneuvonnassa edellyttää terapeutista ja sielunhoidollista osaamista. Tämän vuoksi kelpoisuusvaatimuksissa on edellytetty kirkon perheneuvonnan erityiskoulutuksen suorittamista. Kirkon perheneuvonnan erityiskoulutus (60 op) kuuluu niihin erityiskoulutuksiin, jotka tuottavat pätevyyden koulutusalan mukaisiin tehtäviin kirkossa (Kirkon säädöskokoelma nro 127, 2 §). Perheneuvonnan erityiskoulutus on valtioneuvoston päätöksellä sijoitettu 14.2.2020 alkaen Suomen tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehykseen (FiNQF) tasolle 6.

Seurakunnissa on käytetty pääsääntöisesti kelpoisuuspäätöksen mukaista virkanimikettä. Kirkon työmarkkinalaitoksen tilastotietojen mukaan vuonna 2022 perheneuvojan tai perheasiain neuvottelukeskuksen johtajan tehtävissä oli yhteensä 139 viranhaltijaa. Näistä 120:lla oli perheneuvojan viran nimeke ja kuudellatoista perheasiain neuvottelukeskuksen johtajan viran nimeke. Lisäksi kahdeksalla muulla nimikkeellä oli yhdeksäntoista viranhaltijaa.

Perheasiain neuvottelukeskusten johtajien virkanimikkeet ovat monipuolistuneet viime vuosina tehtävien ja vaativuuden pysyessä kuitenkin entisellään. Myös niissä osaamisedellytykset ovat samat kuin kelpoisuuspäätöksessä mainitut ja näihin nimikkeisiin on liitetty samat kelpoisuusehdot.

Päätöksen kelpoisuusvaatimukset ovat nimikekohtaisia. Tällä osaltaan ohjataan seurakuntia ja seurakuntayhtymiä käyttämään yleisimmissä hengellisen työn viroissa yhtenäistä virkanimikkeistöä sekä määrätään näissä tehtävissä vaadittava tutkinto.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tavoitteet

Päätöksen tavoitteena on turvata edelleen, että (1) yhteiskunnan koulutusjärjestelmä tuottaa seurakuntien ja seurakuntayhtymien perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskuksen johtajan viroissa edellytettävän osaamisen osana soveltuvia ylempiä korkeakoulututkintoja, ja että (2) seurakuntien ja seurakuntayhtymien viroissa kelpoisuusehtona vaadittava osaaminen on rinnastettavissa hyvinvointialueiden ja muiden palveluntuottajien vastaavissa tehtävissä toimivilta edellytettävään osaamiseen.

Keskeiset ehdotukset

Kirkkohallitukselle esitetään, että se vahvistaisi perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen viranhaltijan tutkintoja ja opintoja koskevat vaatimukset kirkkohallituksen 26.8.2020 päätöksen nro 138 mukaisesti.

Päätöksen keskeinen muutos on muuttaa nykyisessä päätöksessä olevat Kirkkolakiin tehdyt viittaukset 1.7.2023 voimaantulevan Kirkkolain (652/2023) mukaisiksi.

4. Päätöksen vaikutukset

Lapsivaikutusten arviointi

Päätöksen välittömät ja välilliset vaikutukset lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyvinvointiin ovat myönteisiä. Arvio perustuu siihen, että esityksessä perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan viran haltijan kelpoisuusehdoksi asetettava tutkinto ja opinnot ovat sisällöllisesti ja menetelmällisesti sellaisia, jotka vastaavat laaja-alaisesti lasten, nuorten ja heidän perheidensä tarpeisiin.

Päätös turvaa evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnille ja seurakuntayhtymille yhtäläisen osaamisen lasten, nuorten ja heidän perheidensä hyvinvointia tukevan toiminnan järjestämisessä. Yhteistyö- ja ostopalvelusopimukset takaavat, että lapsille, nuorille ja heidän perheilleen on tarjolla alueellisesti kattavaa perheneuvontaa ja perheasioiden sovittelua.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksestä ei aiheudu uusia kustannuksia seurakuntatyöntekijöille, viranhaltijoille, korkeakouluille eikä opiskelijoille.

Yhteiskunnalliset vaikutukset

Päätös on edelleen yhteiskunnan koulutuspoliittisten linjausten mukainen, koska se mahdollistaa tehtävissä vaadittavan osaamisen hankkimisen joustavasti työuran aikana. Se on myös Kirkkohallituksen jatkuvan oppimisen tavoitteiden mukainen, koska se mahdollistaa tiettyjen tutkintojen täydentämisen joustavasti työuran aikana perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan viran kelpoisuuden saavuttamiseksi.

Säänneltyjen ammattien edellyttämä suhteellisuusarviointi

Tutkintopäätöksen valmistelussa on otettu huomioon valtioneuvoston antama (20.5.2020) asetus ammatteja koskevan sääntelyn hyväksymistä edeltävästä suhteellisuusarvioinnista (376/2020). Sen mukaan sääntelyä valmisteltaessa on sääntelyn valmistelusta vastaavan viranomaisen tehtävä oikeasuhteisuuden arviointi asetuksessa säädetyn mukaisesti. Asetuksen mukaan sääntely on perusteltava yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin liittyvillä syillä ja säädösten on oltava oikeasuhteisia.

Asetuksen 3 – 5 §:ien mukaisen arvioinnin perusteella nyt käsiteltävien virkojen säätely pohjautuu seuraaviin seikkoihin.

Kirkon virkoja koskevien määräysten tarkoituksena on turvata kyseisen viran itsenäiseen hoitamiseen tarvittava ammatillinen, teologinen sekä sosiaali- ja terveysalan osaaminen. Tavoitteena on turvata sekä kunkin ammatin yhteiskunnallinen osaaminen että riittävä teologinen ja kirkon työn ammatillinen osaaminen. Kuvatun kaltainen osaaminen on välttämätöntä, sillä kirkon työn hengellinen luonne edellyttää kirkon toiminnan tuntemusta sekä teologista että hengellistä osaamista. Hengellisessä työssä kohdataan ihmisiä hyvin herkissä tilanteissa, jolloin vahva ammatillinen osaaminen on välttämätöntä myös asiakasturvallisuuden vuoksi.

Valtioneuvoston asetus edellyttää myös säädösten oikeasuhteisuutta. Päätös täyttää valtioneuvoston asettamat edellytykset.

5. Asian valmistelu

Valmistelu on tehty Kirkon tutkimus ja koulutus -yksikössä yhteistyössä Toiminnallisen osaston kanssa. Päätös ei sisällä sisällöllisiä muutosehdotuksia.

Säännöskohtaiset perustelut

Kirkkohallituksen päätös perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan viranhaltijalta vaadittavasta tutkinnosta

1 § Päätöksen tarkoitus

Säädöksessä kuvataan, mitä osaamista perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan viran itsenäinen hoitaminen edellyttää. Siihen tarvitaan riittävää teologista, sielunhoidollista, terapeutista ja pedagogista osaamista. Päätöksellä voidaan varmistaa, että kelpoisuuden tuottavat tutkimukset sisältävät sen.

Pykälän sisältö vastaa 26.8.2020 kirkkohallituksen antaman päätöksen (KS nro 138) 1 §:n sisältöä.

2 § Vaadittava tutkinto ja koulutus

Pykälässä määrätään tutkimukset ja koulutus, jotka antavat kelpoisuuden perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan virkaan. Näitä ovat soveltuva ylempi korkeakoulututkinto sekä perheneuvonnan erityiskoulutus tai suostumus sen suorittamiseen. Soveltuva ylempi korkeakoulututkinto on ensisijaisesti sosiaali-, terveys-, kasvatus- tai yhteiskunnallisen alan ylempi korkeakoulututkinto tai teologian maisterin tutkinto (TM). Määräys on nimikesidonnainen ja koskee perheneuvojan sekä perheasiain neuvottelukeskukseen johtajan viran nimikkeellä perustettavia ja perustettuja virkoja. Seurakunnat ja seurakuntayhtymät eivät voisi poiketa määräyksestä omilla päätöksillään.

Määrättävät tutkinnot vastaavat kirkkohallituksen 26.8.2020 antaman päätöksen (KS nro 137) 2 §:ssä mainittuja tutkintoja.

Virkoihin valittavilta edellytetään kirkkohallituksen toteuttaman perheneuvonnan erityiskoulutuksen (60 op) suorittamista tai sitoutumista sen suorittamiseen.

3 § Todistus

Todistus ylemmästä korkeakoulututkinnosta osoitetaan korkeakoulun antamalla todistuksella. Kirkkohallitus antaa todistuksen perheneuvonnan erityiskoulutuksen suorittamisesta (Kirkon säädöskokoelma nro XXX, 5 §).

4 § Ulkomailla suoritettut tutkinnot

Ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja opintojen osalta noudatetaan evankelis-luterilaisen kirkon viranhaltijasta annetun lain (653/2023) 11 §:n määräyksiä siten, että ulkomaisten tutkintojen tunnustamisessa ja tutkinnon tuottamassa kelpoisuudessa näitä tutkintoja verrataan edellä tässä päätöksessä määriteltyihin opintoihin.

Kirkkohallituksen päätös tarkoittaa Opetushallituksen antamaa tutkinnon tunnustamispäätöstä siltä osin, tuottaako ko. tutkinnon tunnistaminen kelpoisuuden myös seurakuntien ja seurakuntayhtymien virkoihin. Suoritettu ulkomainen tutkinto tuottaa kelpoisuuden seurakuntien ja seurakuntayhtymien virkoihin vain, jos tutkinto on suoritettu asianomaiselta alalta.

Kelpoisuus perheneuvojan ja perheasiain neuvottelukeskuksen johtajan virkaan edellyttää lisäksi 2 §:ssä määritellyn perheneuvonnan erityiskoulutuksen suorittamisen tai sitoutumisen sen suorittamiseen. Kirkkohallitus arvioi tapauskohtaisesti ulkomailla suoritettujen terapeuttisten ja sielunhoidollisten opintojen vastaavuuden perheneuvojan erityiskoulutuksen osaamistavoitteisiin.

5 § Voimaantulo

Tämän päätöksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2023.

Tämän päätöksen myötä kumoutuu kirkkohallituksen 26. päivänä elokuuta 2020 antamaan päätökseen sisältyvä vaatimus Perheneuvojan viran ja perheasiain neuvottelukeskuksen johtajan viran haltijalta vaadittavasta tutkinnosta (Kirkon säädöskokoelma nro 138).

Päätöstä sovelletaan viran täyttämismenettelyyn, joka aloitetaan tämän päätöksen voimaantulon jälkeen. Tämän päätöksen voimaan tullessa vireillä olevaan viran täyttämismenettelyyn sovelletaan tämän päätöksen voimaan tullessa voimassa ollutta päätöstä.

Kirkkohallituksen tai piispainkokouksen aikaisempien päätösten mukaisen tutkinnon tai koulutuksen suorittanut henkilö säilyttää kelpoisuutensa tässä päätöksessä mainittuun vastaavaan virkaan.